

Sygn. akt I ACa 1074/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący-	Sędzia SA Anna Cesarz
Sędziowie:	SA Małgorzata Stanek (spraw.) SA Wiesława Kuberska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. O.**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.**

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 19 czerwca 2013r. sygn. akt II C 689/13

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od strony pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki K. O. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

I ACa 1074/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 czerwca 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi

1. zasądził od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz K. O.:

a) kwotę 100000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od kwoty 60000 zł od dnia 15 maja 2013 r., od kwoty 40000 zł od dnia 22 marca 2013r.,

b) kwotę 8386,91 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od kwoty 4015,04 zł od dnia 15 maja 2011 r., od kwoty 3760,49 zł od dnia 22 lipca 2011 r., od kwoty 611,38 zł od dnia 23 sierpnia 2011 r.,

c) rentę miesięczną z tytułu zwiększonych potrzeb, płatną z góry do 10-go dnia każdego miesiąca w kwocie po 600 zł za okres od 1 marca 2013 r. i na przyszłość z ustawowymi odsetkami od dnia 23 marca 2013 r. w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat w przeszłości;

d) kwotę 3617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. ustalił odpowiedzialność Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. za szkody mogące powstać w przyszłości u K. O. w związku z wypadkiem komunikacyjnym jakiemu uległa w dniu 26 września 2010 r.;

3. umarzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty odsetek ustawowych od kwoty 40000 zł za okres od 20 do 22 marca 2013 r.;

4. oddalił powództwo w pozostałej części;

Strona pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w części tj. pkt 1a jego sentencji w części a to w zakresie zasądzającym kwotę zadośćuczynienia ponad 60 000,00 zł oraz w zakresie zasądzającym odsetki ustawowe od kwoty 60 000,00 zł od dnia 15 maja 2011 roku do dnia 19 czerwca 2013 roku oraz pkt 1c jego sentencji w części tj. w zakresie zasądzającym rentę z tytułu zwiększonych potrzeb ponad miesięczną kwotę 280,00 zł.

Apelująca zarzuciła:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego a to:

- art. 445 § 1 k.c. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe jego zastosowanie polegające na uznaniu, iż łączna kwota 156 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powódkę jest sumą odpowiednią do rozmiaru doznanego przez niego uszczerbku;
- art. 6 k.c. polegające na uznaniu, iż roszczenie w zakresie renty zasługuje na uwzględnienie w całości pomimo, iż powód w toku postępowania sądowego nie przedstawił dowodów na potwierdzenie swoich roszczeń w zakresie dotyczącym wysokości stawki za godzinę opieki świadczonej przez osobę trzecią;
- art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, iż pozwany pozostawał w zwłoce ze spełnieniem świadczenia w zakresie kwoty 60 000,00 zł od dnia 15 maja 2011 roku natomiast od kwoty 40 000,00 zł od dnia 22 marca 2013 roku a nie od daty wyrokowania.

II. naruszenie przepisów prawa procesowego a to:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, a w szczególności pominięcie okoliczności, iż powódka uzyskuje zasiłek opiekuńczy w wysokości po 150,00 zł miesięcznie i nie uwzględnienie tej kwoty przy zasądzeniu renty z tytułu zwiększonych potrzeb;

5. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu wyroku dowodów, na których oparł się Sąd ustalając wysokość stawki za usługi opiekuńcze.

W związku z powyższym skarżący wniósł o uwzględnienie apelacji i zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie w pkt 1a kwoty 60 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty oraz w pkt 1c kwoty po 280,00 zł miesięcznie tytułem renty na zwiększone potrzeby, ewentualnie

6. na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. wnoszę o uwzględnienie apelacji i przekazani Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

7. Nadto wnoszę o zasądzenie od strony przeciwnej kosztów postępowania za przed sądem I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd Okręgowy, jak też wyprowadzone na ich podstawie wnioski, przyjmując je tym samym za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Wbrew odmiennemu przekonaniu skarżącego Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego, zgodnej z kryteriami określonymi w przepisie art. 233 § 1 k.p.c.

Ustalona przez Sąd Okręgowy kwota zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest odpowiednia w świetle dowodów zebranych w sprawie, a także zgodna z przyjętymi w orzecznictwie sądowym kryteriami przyznawania zadośćuczynienia na podstawie art. 445 k.c. Skarżący poza powołaniem się na niektóre judykaty, nie podjął nawet próby wykazania, że zasądzone na rzecz powódki zadośćuczynienie jest nadmierne w stosunku do doznanej krzywdy. W okolicznościach sprawy zważyć należy stopień cierpienia fizycznych i psychicznych powódki, znaczny uszczerbek na zdrowiu oraz nieodwracalne ograniczenia w życiu codziennym.

Nie jest również trafny zarzut naruszenia art. 6 k.c.

Podkreślenia wymaga, że przepis art. 6 k.c. traktuje o ciężarze dowodu w sensie materialnoprawnym i wskazuje, kogo obciążają skutki niewypełnienia obowiązku udowodnienia istnienia prawa. Kwestionowanie prawidłowości uznania przez sąd, że przeprowadzone dowody nie są wystarczające do przyjęcia za udowodnione okoliczności, których ciężar udowodnienia spoczywał na jednej ze stron, może nastąpić w drodze zarzutu naruszenia odpowiednich przepisów prawa procesowego, nie zaś art. 6 k.c. Zarzut naruszenia art. 6 k.c. nie może być skutecznie uzasadniany naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów, a także uchybieniem przez stronę obowiązkowi dowodzenia, bezspornie spoczywającemu na niej z mocy prawa, przepis art. 6 k.c. dotyczy jedynie negatywnych skutków związanych, w myśl przepisów prawa cywilnego, z nieudowodnieniem przez stronę faktów, z których wywodzi ona skutki prawne (aspekt materialnoprawny rozkładu ciężaru dowodu) - tak między innymi SN w wyroku w sprawie IV CSK 335/10 z dnia 10 lutego 2011 roku - LEX nr 784972. Poza jego dyspozycją pozostaje natomiast aspekt procesowy, w tym m.in. kwestia, czy strona wywiązała się z obowiązku udowodnienia faktów, z których wywodzi określone skutki prawne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2010 r., sygn. akt I CSK 23/10, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 r., sygn. akt II CSK 293/07, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2000 roku, sygn. akt II CKN 420/00, niepubl.).

Odnosząc się do zarzutu odnośnie przyznanej powódce renty z tytułu zwiększonych potrzeb, podnieść należy, że niezależnie od tego czy odniesiemy się do wynagrodzenia minimalnego (9,52 zł za godzinę pracy), czy też do znanych Sądowi I instancji z urzędu z racji prowadzenia innych spraw - stawek wynagrodzenia opiekunek, przyjęty w zaskarżonym wyroku koszt opieki jest prawidłowy. Nie ma również podstaw do „odliczenia” kwoty zasiłku opiekuńczego przyznawanego w związku z osiągnięciem określonego wieku.

Błędny jest pogląd apelującej, że odsetki ustawowe od przyznanego powódce zadośćuczynienia za doznaną krzywdę powinny zostać zasądzone od daty wyrokowania.

Zobowiązanie dłużnika do naprawienia szkody spowodowanej czynem niedozwolonym jest zobowiązaniem o charakterze bezterminowym. Wobec tego zadośćuczynienie należy traktować jak wierzytelność bezterminową, a więc świadczenie to powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.). Stosownie do art. 481 § 1 k.c. wierzyciel może żądać, odsetek za czas opóźnienia, jeżeli dłużnik opóźnił się ze spełnieniem

świadczenia. O takim opóźnieniu można mówić, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne, także wówczas, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia.

Wymagalność zadośćuczynienia z art. 445 § 1 k.c. i związany z nią obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie przypadają na dzień doręczenia dłużnikowi wezwania do zapłaty przed wytoczeniem powództwa albo odpisu pozwu (ewentualnie pisma rozszerzającego powództwo, chyba że rozszerzenie nastąpiło na rozprawie w obecności dłużnika). Z charakteru świadczenia z art. 445 § 1 k.c., którego wysokość zależna jest od oceny rozmiaru krzywdy, ze swej istoty trudno wymiernej i zależnej od szeregu okoliczności związanych z następstwami uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje po wezwaniu dłużnika i że od tego momentu należą się odsetki za opóźnienie (wyrok SN z 18.09.1970 r., OSNCP 1971, poz. 103).

Obowiązywanie bardzo wysokich odsetek ustawowych spowodowało w przeszłości zarysowanie się pewnej tendencji do przyjmowania wyjątków od ogólnej zasady i uznawania w niektórych przypadkach, że przyznanie odsetek ustawowych począwszy od daty wymagalności (zamiast od daty orzekania przez sąd) mogłoby w wielu sytuacjach stanowić nieuzasadnione uprzywilejowanie wierzyciela. Nie wdając się w ocenę jurydycznej prawidłowości takiej praktyki zważyć należy, że w żadnym stopniu nie może się odnosić do rozpoznawanej sprawy. Jak zasadnie wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 28 października 2011 r. (sygn. akt VI ACa 247/11, LEX nr 1103602), obecnie funkcja odszkodowawcza odsetek przeważa nad ich funkcją waloryzacyjną. W tej sytuacji zasądzanie odsetek od daty wyrokowania prowadzi w istocie do ich umorzenia za okres sprzed daty wyroku i stanowi nieuzasadnione uprzywilejowanie dłużnika, skłaniając go niekiedy do jak najdłuższego zwlekania z opóźnionym świadczeniem pieniężnym, w oczekiwaniu na orzeczenia sądu znoszące obowiązek zapłaty odsetek za wcześniejszy okres. Warto odnotować wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie I CSK 243/10 - LEX nr 848109. Sąd Najwyższy wskazując na występującą w orzecznictwie rozbieżność stanowisk co do początkowego terminu naliczania odsetek za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zaprezentował pogląd, że jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 445 § 1 i art. 448 k.c. możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Mimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratywny. Wymagalność roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę, a tym samym i początkowy termin naliczania odsetek za opóźnienie w zapłacie należnego zadośćuczynienia, może się różnie kształtować w zależności od okoliczności sprawy. Terminem, od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę, może być więc, w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu, jak i dzień tego wyrokowania. W wyroku z dnia 16 grudnia 2011 r. (VCSK38/11, LEX nr 1129170), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ratio legis art. 14 ustawy ubezpieczeniowej, podobnie jak i art. 817 k.c., opiera się na uprawnieniu do wstrzymania wypłaty odszkodowania w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją niejasności odnoszące się do samej odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości szkody. Ustanawiając krótki termin spełnienia świadczenia ustawodawca wskazał na konieczność szybkiej i efektywnej likwidacji szkody ubezpieczeniowej. Po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku ubezpieczyciel lub Fundusz - jako profesjonalista korzystający z wyspecjalizowanej kadry i w razie potrzeby z pomocy rzeczoznawców (art. 355 § 2 k.c.), obowiązany jest do ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności, czyli samodzielnego i aktywnego wyjaśnienia okoliczności wypadku oraz wysokości powstałej szkody. Nie może wyczekiwać na prawomocne rozstrzygnięcie sądu. Bierne oczekiwanie ubezpieczyciela na wynik toczącego się procesu naraża go na ryzyko popadnięcia w opóźnienie lub zwłokę w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego. Rolą sądu w ewentualnym procesie może być jedynie kontrola prawidłowości ustalenia przez ubezpieczyciela wysokości odszkodowania. Odsetki, zgodnie z art. 481 k.c., stanowią opartą na uproszczonych zasadach rekompensatę typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z

należnego mu świadczenia pieniężnego. Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już wówczas powinny się należeć od tego właśnie terminu (podobnie Sąd Najwyższy także w innych wyrokach, np. z dnia 8 sierpnia 2012 r., I CSK 2/12, LEX nr 1228578, z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, LEX nr 602683, z dnia 8 lutego 2012 r., V CSK 57/11, LEX nr 1147804, z dnia 18 listopada 2009 r., II CSK 257/09, LEX nr 551204, z dnia 15 lipca 2004 r. V CK 640/03, niepubl., z dnia 19 września 2002 r., V CKN 1134/2000, niepubl. i z dnia 10 stycznia 2000 r., III CKN 1105/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 134). W wymienionym wyroku z dnia 18 listopada 2009 r. Sąd Najwyższy wskazał dodatkowo, że spełnienie przez ubezpieczyciela świadczenia w terminie późniejszym może być usprawiedliwione jedynie wówczas, gdy ubezpieczyciel powoła się na istnienie przeszkód w postaci niemożliwości wyjaśnienia okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności albo wysokości świadczenia, mimo działań podejmowanych ze szczególną starannością.

Apelujący na takie szczególne okoliczności się nie powołuje.

Nie sposób zgodzić się z pozwanym, że na dzień 15 maja 2011 roku nie znał „w pełni” stanu zdrowia powódki. To na pozwanym jako profesjonalście spoczywał obowiązek przeprowadzenia własnego postępowania i ustalenie zakresu szkody doznanej przez powódkę. Nie ma też znaczenia data uzyskania przez powódkę orzeczenia o niepełnosprawności. Chybiony jest argument, że powódka początkowo żądała kwoty 60 000 złotych, a następnie doszło do rozszerzenia powództwa, skoro odsetki od kwoty 40 000 złotych zostały zasądzone od 22 marca 2013 roku.

Ostatecznie zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych okazał się nieuprawniony. Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego z mocy art. 98 k.p.c.